

TIO ÅR
TILLSAMMANS

Samordningsförbundet
ÖSTRA SÖDERTÖRN

En skrift från Samordningsförbundet Östra Södertörn, augusti 2017
Text: Eva Stenvång Lindqvist, Frilansbyrån Optimala ord, www.optimalaord.se
Fotografier: Fredrik Hjerling samt ur samordningsförbundets arkiv
Produktion: Åva Kommunikation AB, www.avagroup.se
Tryck: CA Andersson
ISBN: 978-91-639-4094-1

Innehåll

Förord.....	4
”Måste de ramla mellan stolarna?”	6
Att odla ett nytt tänkande	9
Från kulisser till rampljus	11
Förbundet som föregångare.....	16
Insatser som satt spår i utvecklingen	22
En viktig aktör – även i framtiden	36

Förord

Haninge var bland de första kommuner i landet där myndigheterna började samarbeta kring personer med behov av olika slags rehabilitering för att en dag kunna försörja sig själva. En satsning som inleddes redan 1998, inom ramen för en försöksverksamhet. 2007 blev samarbetet permanent, genom att Samordningsförbundet Haninge bildades med kommunen, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Stockholms läns landsting som medlemmar. Tre år senare, 2010, bildades ett större förbund, Samordningsförbundet Östra Södertörn, där Nynäshamns och Tyresö kommuner också ingår.

De tio år som gått har inneburit stora framgångar, om man ser till alla de positiva förändringar som det gemensamma arbetet resulterat i för många människor i våra kommuner. Egen försörjning, självförtroende, välmående – eller betydelsefulla steg på vägen dit.

Det är de goda resultaten som ger oss arbetsglädje, kraft och vilja att fortsätta utveckla det nära samarbete mellan myndigheter inom rehabiliteringsområdet som idag är en självklarhet i större delen av landet.

Det har givetvis inte varit lätt alla gånger. För vad det hela tiden handlar om är en process, med viktiga hörnstenar som att lära av varandra, reflektion, flexibilitet och inte minst respekt och ödmjukhet inför de människor som vi tillsammans finns där för att stödja.

Förbundets utveckling i sig har varit en process, där vi utifrån erfarenheter, framgångar och ett och annat bakslag justerat och finjusterat våra arbetssätt och ökat kunskaperna om varandra.

För egen del har jag haft förmånen att vara en kugge i förbundets utveckling ända sedan bildandet 2007. Då var vi en liten, anonym samverkansorganisation som få kände till. Idag är vi en välkänd och betydelsefull aktör inom välfärdsområdet.

För att gå vidare framåt måste vi se bakåt. Hur tog vi de första stegen och varför? Vad ledde till framgång och vad har vi lärt oss under dessa första tio år?

Om detta handlar den här skriften.

Haninge, augusti 2017

Ritva Widgren, förbundschef

”Måste de ramla mellan stolarna?”

Det började med en tanke. Skulle myndigheterna inte kunna *samarbeta* kring människor som inte fick tillräckligt stöd från samhället var de än hamnade, istället för att flytta dem mellan sig? Med andra ord: samordna resurserna, samarbeta och bygga ett gemensamt skydds-
nät kring människor som riskerade att ramla mellan myndigheternas olika stolar.

Skulle ett organiserat samarbete inte kunna ge snabbare resultat och rentav spara pengar åt samhället? Framför allt: förkorta vägen till, eller tillbaka till, egen försörjning och kontroll över det egna livet för de berörda.

Det var många medarbetare som i sitt dagliga arbete såg att det inte alltid fungerade att låta varje del av en människas problem behandlas av en specifik myndighet. Ändå kunde de bara ge det stöd som den egna myndigheten erbjöd och därefter hänvisa vidare, allt medan personen det gällde upplevde en växande maktlöshet. Många gånger blev det en rundgång till synes utan slut. Från den ena myndigheten till den andra, till den tredje – och tillbaka till den första.

ETT FÖRSÖK KOMMER IGÅNG: SOCSAM

Funderingarna på ett helhetstänk kring människor med behov av stöd bar så småningom frukt genom pilotprojektet SOCSAM. Där var Haninge en av de sju kommuner i landet som deltog.

”

Många gånger blev det en rundgång till synes utan slut.

LENNART
JÄDERQVIST ►

Året var 1998 och syftet att pröva nya arbetssätt genom finansiell samordning mellan myndigheter – Finsam. Pengar skulle alltså läggas i, och tas ifrån, en gemensam plånbok. Samordningen skulle också möjliggöra ett utbyte av information mellan myndigheterna som tidigare av sekretesskäl inte varit möjligt.

SOCSAM utgick ifrån en försökslagstiftning som innebar att en SOCSAM-nämnd bildades i varje deltagande kommun. I Haninge ingick Försäkringskassan, landstinget och kommunen.

Lennart Jäderqvist hade precis tillträtt som chef för det försäkringskasseområde som då bland annat täckte Haninge. Han minns att han inte ens hunnit jobba en vecka då några projektledare i kommunen hörde av sig, pratade om de behov som fanns och berättade att de fångat upp möjligheten att delta i en intressant försöksverksamhet.

”I Haninge fanns en tradition av att försöka hitta samverkan med andra partners, där fanns starka eldsjälar och jag tilltalades av möjligheten att försöka få igång något mer långsiktigt. Man blev projektrött av alla korta projekt där det också var si och så med styrningen. SOCSAM erbjöd en möjlighet till både långsiktighet och styrning, och det handlade inte bara om en struktur av formalia utan en organisationsform som bygger kunskap. Och vi var verklighetsförankrade, hade en vilja och ville skapa varaktighet.”

GODA ERFARENHETER? JA!

Resultaten var så goda att försöket för Haninges del förlängdes i flera omgångar. Man hade bland annat konstaterat att sjuktalen sjönk mer i Haninge än i det övriga länet. Försöksverksamheten ledde också till bättre kontakter och upparbetade kanaler mellan myndigheterna. Man lärde successivt känna varandras verksamheter, ökade kunskapen om sina gemensamma målgrupper och ordnade så att vissa projekt skulle kunna fortsätta.

Vad låg bakom framgången med SOCSAM? Först och främst att fokus låg på den person som behövde ett samordnat stöd. Vilka behov, önskemål och förutsättningar fanns? Var låg det positiva hos var och en som det gick att bygga vidare på? Och därefter: vad kunde respektive myndighet utifrån detta plocka fram ur sitt sortiment av insatser som kunde passa och kombineras med andra myndigheters? Man kom också ganska snart fram till ett processinriktat arbetssätt.

Pelle Svensson (S) var SOCSAM-nämndens ordförande i Haninge och beskrev efteråt SOCSAM-tiden i skriften "SOCSAM I HANINGE – Så blev det." så här:

"Det är det roligaste politiska uppdrag jag haft. Man har sett individens problem istället för vems ansvar det är. Det har inte funnits någon Svarte Petter-problematik."

NY LAG BANAR VÄG FÖR SAMORDNINGSFÖRBUND

SOCSAM-försöket ledde vidare till lagen om finansiell samordning, den så kallade Finsam-lagen, 2003. Lagen möjliggjorde permanent samverkan inom välfärds- och rehabiliteringsområdet på lokal nivå och att även Arbetsförmedlingen kunde delta. Samverkan skulle bedrivas i en ny typ av juridiskt självständiga myndigheter: samordningsförbund.

Finsam-lagen är dock en ramlag, vilket innebär att samordningsförbundens verksamheter inte är så hårt reglerade som andra myndigheters. Lagen är inte tvingande, det vill säga förbunden genomför insatser så länge som medlemsmyndigheterna är överens om att finansiera dem.

Det första samordningsförbundet såg dagens ljus i Trollhättan hösten 2004. I början av 2007 bildades Samordningsförbundet Haninge. 2010 bildades ett större förbund, med kommunerna Haninge, Nynäshamn och Tyresö som medlemmar tillsammans med de statliga myndigheterna.

Vid starten var det tänkt att förbundet endast skulle ha en anställd, en samordnare. Det stod snart klart att det inte gick. Förbundet skulle dels bedriva gränsöverskridande verksamheter av nytt slag, dels uppfylla de lagkrav som ställs på ett samordningsförbund. Det gick emellertid att få fram medel till ytterligare två anställda, en processtödare och en ekonom, och arbetet kunde ta fart på allvar.

Skriften finns som pdf på förbundets hemsida.

Att odla ett

nytt tänkande

”

Det var inte lätt för alla att tänka utanför den egna myndighetens stuprör.

Ritva Widgren har varit samordningsförbundets chef sedan det bildades och har på nära håll följt hur myndighetsgemensamma insatser kring personer med behov av stöd utvecklats över tid. Ett samarbete som till en början kändes ovant för både handläggare och chefer.

– I början visste de flesta ingenting om samordningsförbund, vad det var för något, säger Ritva. Man fick omgående ta tag i varenda ny nyckelperson som kom in i bilden och förklara vitsen med samverkan över myndighetsgränserna. Vi måste i viss mån göra så fortfarande, men kunskapen om vad ett samordningsförbund är har ökat väsentligt vilket gör det hela mycket enklare idag.

– Samverkan var dessutom ingen självklarhet när vi startade, fortsätter hon. Det var inte lätt för alla att tänka utanför den egna myndighetens stuprör. Dessutom var ansvaret för rehabilitering uppdelat och ibland oklart, gemensamma metoder saknades, frågan om sekretessen mellan myndigheterna var svår, kontaktytor saknades och så har ju alla myndigheter olika mål... jag kunde bli riktigt frustrerad ibland!

Kanske var det ändå lättare i Haninge än på många andra håll eftersom Haninge hade deltagit i SOCSAM-försöket. Dessutom kom Ritva från kommunen, där hon arbetat i många år på olika chefsposter. Kontaktnätet fanns, det var stort och visade sig vara av ovärderlig nytta.

En annan viktig faktor var det goda samarbetet i styrelsen, där kommunerna och landstinget representeras av politiker och de övriga medlemsmyndigheterna av chefstjänstemän.

– Alla strävade åt samma håll ända från början, säger Ritva.

Arbetet i förbundets styrelse har alltid varit gott – och man har haft roligt! Vid sammanträdesbordet förbundets första ordförande Marie Litholm.

“SAMVERKAN MÅSTE ORGANISERAS”

Myndighetsvärlden styrs av strikta regler, men också brist på medel för att förutsättningslöst pröva på nya saker. SOCSAM, följt av samordningsförbundet, möjliggjorde att man faktiskt kunde styra mot gemensamma mål och gemensamma, samlokaliserade verksamheter.

Men pengar räcker inte.

– Samverkan måste organiseras, poängterar Ritva. Den uppstår inte av sig själv. Därför är förbundet så viktigt, med sin styrelse där alla myndigheter finns med, överenskommelserna mellan dem om olika insatser, styrgrupperna för projekten och förbundets medarbetare som administrerar och ger processtöd. Utan detta kommer man ingenstans.

– Men man kan heller inte nog mycket understryka den personliga viljan – eller oviljan – att samarbeta och ta till sig gemensamma arbetssätt. Den är lika viktig som alla andra förutsättningar. Hos oss har viljan alltid funnits, annars hade vi inte nått så långt som vi gjort. För Finsam-samarbetet styrs inte av någon tvingande lag – det bygger faktiskt helt och hållet på en frivillig, lokal överenskommelse!

”

Hos oss har viljan alltid funnits, annars hade vi inte nått så långt som vi gjort.

Från kulisser till rampljus

Samordningsförbundet skulle spela en diskret bakgrundsroll, var det tänkt. Vara en osynlig spindel, trots att den satt i mitten och vävde samman medarbetare, förtroendevalda, samarbetspartners, idéer och verksamheter.

– Vi skulle verka utan att synas, minns Ritva Widgren. Förbundet skulle inte bli ”den femte myndigheten”, utan vara smörjmedlet som skulle möjliggöra våra medlemsmyndigheters samarbete. Själva skulle vi bara finnas i bakgrunden.

För att citera ur den första kommunikationsstrategin, 2007:

Det är insatserna, och framför allt de goda resultaten, som myndigheten behöver nå ut med och skapa ”positiva vibbar” kring.

Det är fortfarande så att insatserna och deras resultat är viktigast att lyfta fram, och de ger inte sällan positiv publicitet i medierna speciellt om det handlar om ungdomar. Men problemet med att hålla sig bakom kulisserna var att samordningsförbundet blev alltför osynligt även i myndighetsvärlden. När en ny insats skulle diskuteras startade också ett bitvis tungt förankringsarbete som började med att förklara vad finansiell samverkan innebar och vad som var vitsen med att förbundet fanns. Det var heller inte bra att förbundet i sig inte ”syntes” gentemot tilltänkta samarbetspartners bland organisationer och företag.

Okunskapen om förbundet var för stor, trots de kontakter som knöts genom projekten, ett nyhetsbrev – där det under de första åren bedömdes som viktigt att verksamhetsidén fanns med i varje nummer – och olika informationstillfällen. Insikten växte om att förbundet måste börja synas mer och även skapa ”positiva vibbar” kring sig själv.

KÄNNEDOMEN ÖKAR MED ETT STÖRRE FÖRBUND

– En viktig vändpunkt var att det större förbundet bildades 2010, med två kommuner till där kunskapen om samordningsförbund började spridas, säger Ritva.

Att det blev aktuellt för Nynäshamn och Tyresö att ingå i ett samordningsförbund berodde på att Försäkringskassan såg hur många fler verktyg det fanns i Haninge när det gällde att ge människor stöd än det gjorde i de andra kommunerna. En diskussion uppstod bland de förtroendevalda om att bilda ett större förbund, kontakter togs och så småningom fattades beslut om ett sådant.

Försäkringskassan var drivande i frågan och samordnade planeringsmötena. En nyckelperson var Stefan Mörk, som representerade Försäkringskassan i dåvarande Samordningsförbundet Haninges styrelse och ansvarade för det socialförsäkringsområde som innefattade Nynäshamn och Tyresö.

”I Haninge kunde jag tillhandahålla en fantastisk hjälp, men för personer i Nynäshamn och Tyresö med motsvarande behov fanns den hjälpen inte att få. Det kändes mycket frustrerande. Så för mig var det helt självklart att arbeta för ett förbund som omfattande alla tre kommunerna. Bland det första jag gjorde var att kontakta politiker och ledande tjänstemän och de nappade. Även om det fordrades många överläggningar och var en stor utmaning tycker jag att alla visade en väldigt god vilja och hade ett medborgarperspektiv.”

UTBILDNINGAR SÄTTER FÖRBUNDET I CENTRUM

Något som också bidrog till att göra förbundet mer känt var att man satsade allt mer på myndighetsgemensamma utbildningar i form av seminarier och workshops.

– Det fanns ett sådant sug efter kunskap, särskilt inom vissa områden, säger Ritva. Vi kände att här kunde vi göra en viktig insats, samtidigt som vi informerade om förbundet och gjorde oss som jobbade där mer synliga.

Ämnen som lockat många deltagare genom åren är bemötande och diagnoskunskap när det gäller personer med psykisk funktionsnedsättning, liksom självmordsprevention, kunskap om myndigheternas respektive uppdrag samt information om samverkansinsatser på lokal nivå.

Insikten växte om att förbundet måste börja synas mer och även skapa ”positiva vibbar” kring sig själv.

◀ STEFAN MÖRK

KUR-utbildningarna, som syftade till att öka kunskapen om personer med psykisk diagnos och funktionsnedsättning, lockade många deltagare.

De största utbildningssatsningarna har skett med extra medel från bland annat Försäkringskassan och landstinget.

FRUKOSTMÖTENA DRAR IGÅNG

Frukostmötena har varit särskilt viktiga när det gällt att skapa ”positiva vibbar” kring förbundet. Hösten 2011 anordnades det första. Frukostmötena visade sig snart vara av stor betydelse för att medarbetare, förtroendevalda och olika partners skulle kunna hålla sig kontinuerligt informerade, få del av ny kunskap och samtidigt möjlighet till dialog. Med andra ord – de blev en succé och har för varje år lockat allt fler deltagare.

– Men det viktigaste med frukostmötena är nog ändå alla kontakter som knyts och fördjupas, säger Ritva. Att medarbetare får möjlighet att träffas under trevliga former över myndighetsgränserna betyder också väldigt mycket för att skapa ett gott samarbetsklimat.

Sedan starten har cirka 3 000 personer deltagit i frukostmötena.

Claudia Hansson är sektionschef på Arbetsförmedlingen och deltar ofta i såväl utbildningar som frukostmöten tillsammans med sina medarbetare.

”För oss är det viktigt att vi träffar våra samverkanspartners och utvecklar oss inom olika områden. Här är samordningsförbundet en viktig plattform för oss. Frukostmötena tar ofta upp ett viktigt tema som vi kan träffas kring. Jag och min personal ser därför gärna att förbundet fortsätter att arbeta med detta och helst ännu mer.”

FÖRBUNDET MED OCH BILDAR NNS

Även i ett nationellt perspektiv var samordningsförbunden anonyma, trots att de succesivt blev allt fler. Alltför få politiker och tjänstemän på central nivå kände till dem, och ännu färre insåg vilken roll de skulle kunna spela när det gällde att minska utanförskap.

Samordningsförbundet Östra Södertörn var ett av de förbund som tidigt insåg vikten av en nationell aktör och var ett av de drivande bakom bildandet av Nationella nätverket för samordningsförbund, NNS. Marie Litholm (KD, Haninge kommun), då ordförande i samordningsförbundet, blev NNS första vice ordförande och Ritva Widgren ingick i den tjänstemannagrupp som arbetade med lanseringen av det nationella nätverket.

Marie Litholm berättar om tankarna bakom bildandet:

”Genom att bilda NNS ville vi samlas och bidra till idéutbyte och utveckling utifrån samordningsförbundens behov och vara deras röst. Nationella rådet fanns även då, som myndigheternas organisation för att stödja förbunden, men jämfört med rådet kan man säga att NNS utgjorde ”det lilla fackförbundet”. Vi levde med vardagsverkligheten och ville kunna lyfta medlemmarnas frågor inåt och uppåt. Hade vi inte haft en så professionell ledning i vårt förbund, Östra Södertörn, hade vi kanske inte uppmärksammat behovet av att samverka kring frågor som berör alla, som till exempel gemensamma indikatorer och arbetsgivarfrågor. Vi började diskutera med några av de andra mer framåt förbunden och blev genom NNS den spjutspets som gick före och kunde hjälpa andra förbund som inte ens hunnit upptäcka problemen... Här tycker jag att vi gjorde ett enormt arbete i början och har bidragit till att fler förbund utvecklat sin professionalitet.”

Under de första åren präglades NNS arbete av en strävan att få med så många förbund som möjligt i landet och samtidigt visa att samarbete på nationell nivå var till nytta även för det enskilda förbundet. NNS första stora framgång var att mobilisera förbunden mot Skatteverkets krav på momsbeläggning av verksamheten och få en lagändring till stånd.

NNS har väsentligt ökat kunskapen om samordningsförbunden på central nivå, driver många frågor av betydelse för förbunden och är idag ett oersättligt forum för kontakter och kunskapsspridning.

◀ MARIE LITHOLM

”

Idag är förbundet en stark och synlig aktör, inte bara i Haninge, Nynäshamn och Tyresö utan i länet som helhet och även nationellt.

CHARLOTTE
DAHLBOM ▶

EN STARK OCH SYNLIG AKTÖR

Något som också satt Samordningsförbundet Östra Södertörn i fokus är att man framgångsrikt sökt medel från olika håll och på så sätt vidgat kontaktnätet högst betydligt. Idag är förbundet en stark och synlig aktör, inte bara i Haninge, Nynäshamn och Tyresö utan i länet som helhet och även nationellt.

– Vi har genom åren visat att vi är en bra samverkanspartner och att vi behövs, säger Ritva. Vi är kända för att organisera samverkan och samarbeten på ett bra sätt och ha ett långsiktigt förhållningssätt.

En som understryker detta när det gäller förbundets insatser är Siw Lideståhl, sedan några år tillbaka socialchef i Haninge kommun.

”När jag började som socialchef i Haninge slogs jag väldigt snabbt av att här fanns en riktigt bra resurs i form av samordningsförbundet. Det bidrar till att vi har en robust samverkan mellan myndigheterna där vi kan planera utvecklingsprojekt på ett långsiktigt och uthålligt sätt som ger resultat på riktigt. Ett mycket kompetent ledarskap i form av förbundschefen har givetvis också stor betydelse för att arbetet fungerar så bra.”

Charlotte Dahlbom socialchef i Nynäshamn, ger ytterligare perspektiv:

”Nynäshamn är en förhållandevis liten kommun, men genom samordningsförbundet får vi del av alla de möjligheter samverkan innebär. Hittar jag inte det jag behöver i min kommun kan jag få det på annat sätt inom förbundet. På så sätt kan vi nå lite längre än om vi var ensamma. Jag möter också så mycket öppenhet och förståelse hos förbundet, de bidrar till att lösa saker och ser också till att vi får en dialog emellan oss på hemmaplan. Dessutom är de lättillgängliga, personliga och bjuder alltid in till dialog.”

Förbundet som föregångare

Samordningsförbundet Östra Södertörn har i flera fall varit en pionjär i Finsam-världen, inte minst när det gällt att söka medel som kompletterat medlemsmyndigheternas finansiering. På så sätt har verksamheten kunnat öka, utvecklas och nya arbetssätt prövas. Strategin bakom att få reda på var medel kan sökas har varit att bedriva en mycket aktiv omvärldsbevakning, bland annat på nätet, genom att delta i konferenser och möten samt bygga upp ett stort kontaktnät med många nyckelpersoner.

ESF KOMMER IN I BILDEN

Förbundet var först bland samordningsförbunden i landet med att försöka få medfinansiering från Europeiska socialfonden, ESF. Under en tid lades mycket kraft på att sätta sig in i vad ESF är och vad det skulle innebära att driva ett ESF-stött projekt.

Diskussioner inleddes med tre andra samordningsförbund: förbundet i Södertälje och de dåvarande förbunden i Botkyrka och Huddinge (numera Samordningsförbundet HBS där även Salem ingår). Ett projekt började växa fram: Grenverket Södertörn.

– När jag först tog kontakt med ESF ställde de frågan om vi som samordningsförbund verkligen skulle kunna söka, säger Ritva Widgren. Men jag ställde motfrågan ”varför skulle vi inte det?”. Vi var myndigheter och vi hade kapacitet att samordna insatser mellan olika partners. Vi hade kompetenta, professionella handläggare som skulle kunna klara det.

– Det var givetvis svårt att sätta sig in i allt, EU-projekt är väldigt komplicerade och det ställs höga krav. Men vi lärde oss efter hand, mycket tack vare att vi i början fick ett

”

Förbundet var först bland samordningsförbunden i landet med att försöka få medfinansiering från Europeiska socialfonden, ESF.

Inom ungdomsinsatserna, som växt fram med stöd av ESF, är diskussioner och erfarenhetsutbyten viktiga när det gäller att fortlöpande utveckla metoderna.

sådant gott stöd från ESF. Till slut lämnade vi in vår första ansökan, 2008 – och fick den beviljad.

I och med att Grenverket Södertörn kom igång fick ESF upp ögonen för samordningsförbunden. Sedan dess har Samordningsförbundet Östra Södertörn varit projektägare för fyra stora ESF-stödda projekt, varav det senaste är det länsgemensamma MIA – Mobilisering inför arbete som startat i år, 2017. Inom MIA har förbundet för övrigt varit först bland förbunden med att upphandla arbetsträningsplatser i sociala företag genom lagen om valfrihetssystem, LOV.

Grenverket Södertörn, som hade unga som målgrupp, var mycket framgångsrikt och ledde dessutom till att de fyra ungdomsinsatser som byggdes upp i kommunerna implementerades. Detta konsoliderade samordningsförbundens ställning som kompetenta samverkanspartners.

MOT ÖKAD PROFESSIONALITET OCH SAMARBETE

En viktig effekt av att ESF kom in i bilden var att förbundet började bygga upp ett riktigt professionellt kansli. Flera skickliga projektledare anställdes, och kompetens byggdes upp när det gällde att hantera stora och komplicerade samverkansprojekt inom nya områden.

Resursmodellen Södertörn gav förbundet möjlighet att inkludera sociala företag i samverkansinsatserna. Det var ett nytt slags samarbete – som visat sig bli mycket framgångsrikt. Bilden är från Bönorna i Handen/Tyresö.

Kompetensen vässades även kring uppföljning, utvärdering och omvärldsbevakning. Dessutom bidrog projektägarskapet till nya kunskaper inte minst kring ansökningsförfaranden. Det ledde i sin tur till att förbundet började bidra med råd och stöd till andra förbund och till kommuner som ville ansöka om projektmedel.

Grenverket Södertörn förde också med sig en ökad dialog och aktiv samverkan mellan samordningsförbunden i länet kring sådant som metodutveckling, utvärdering samt idéer om nya projekt som skulle kunna medfinansieras av ESF. Förbunden hade nätverket redan tidigare, men med ett gemensamt flerårigt projekt intensifierades samverkan högst väsentligt.

INTRESSE FÖR ATT PRÖVA NYTT

Det har under hela samordningsförbundets tid funnits en nyfikenhet hos styrelse och medarbetare när det gäller att driva utvecklingen inom nya områden. Det har lett till att förbundet vågat tänja gränserna och gärna prövat på okonventionella projekt och alternativa lösningar, parallellt med en kontinuerlig kvalitetsutveckling. Styrelsen har alltid avsatt medel i budgeten för detta.

Strategin har fallit mycket väl ut, särskilt då extra medel tillförts från ESF eller någon annan myndighet. Då har en försöksverksamhet som annars bara kunnat ske i mindre skala istället prövats i en helt annan omfattning och kunnat inbegripa fler samverkanspartners.

Ibland plockar förbundet upp en ny tråd som kan tänkas leda vidare. Inom det ESF-stödda projektet Resursmodellen inleddes ett samarbete med sociala företag som lett till de goda förutsättningar som råder idag i när det gäller att bilda och driva sociala företag i förbundets del av Stockholmsområdet.

MEDEL FRÅN ARVSFONDEN – OCH ANDRA

Förutom medfinansiering från ESF har medel från Arvsfonden varit betydelsefulla. Här var förbundet bland de första som sökte och erhöll medel, för två innovativa satsningar tillsammans med Kulturföreningen Ormen och de sociala företagen: Ormprojektet och SE-vägen till arbete.

Att Ormprojektet arbetar med kultur och dramapedagogik präglar det material som de tagit fram för att locka unga.

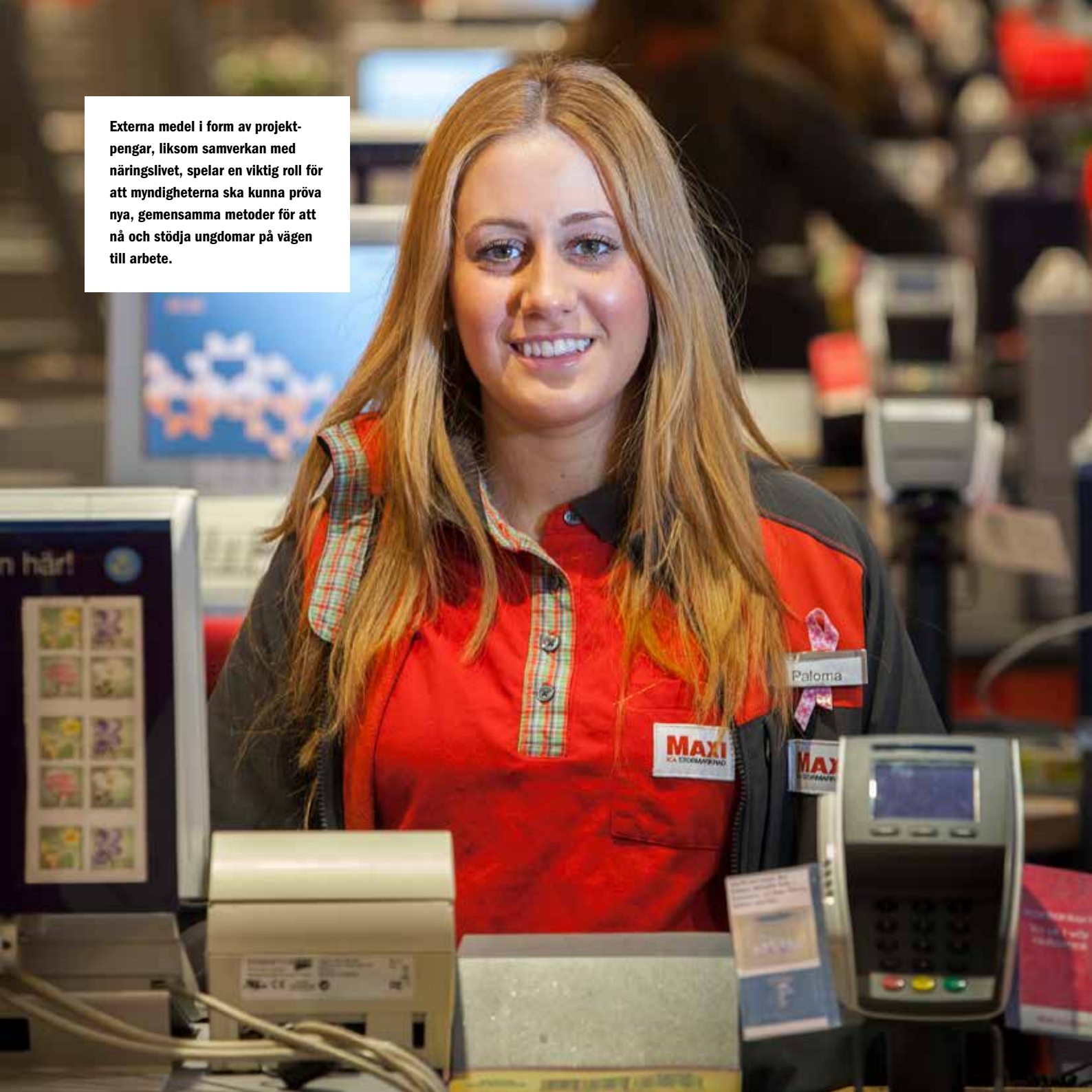

Det blev till en början avslag, med motiveringen att insatserna tangerade ordinarie verksamheter. Men förbundet återkom med nya ansökningar, och 2013 beviljade fonden medel till Ormprojektet (se sid. 31). Bakgrunden var att man inom ungdomsinsatserna hade identifierat ett behov av annorlunda, självförverkligande insatser för deltagare som behövde en längre startsträcka på vägen mot egen försörjning.

– Det handlade om ungdomar som mådde så dåligt att de bokstavligt talat satt med kepsen över ögonen, och teamet ville pröva med kultur och dramapedagogik som ett verktyg för personlig utveckling, säger Ritva. Vi finansierade en del med egna medel, men Arvsfondens pengar gjorde att Ormprojektets pedagogik kunde utvecklas ytterligare i en kreativ miljö i Jordbro Kulturhus. En metodhandbok kunde också skrivas, som sedan kommit till nytta i andra insatser, som pilotutbildningen Kulturhantverket.

Förbundet har också sökt, och fått, medel från Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, MUCF. För målgruppen unga har det ofta funnits extra pengar att söka. Men medel har också kommit från Försäkringskassan, bland annat för kvinnoprojektet Signe och större utbildningssatsningar i angelägna ämnen. När det gäller nyanlända har förbundet beviljats särskilda medel från länsstyrelsen i samverkan med medlemskommunerna.

Externa medel i form av projekt-pengar, liksom samverkan med näringslivet, spelar en viktig roll för att myndigheterna ska kunna pröva nya, gemensamma metoder för att nå och stödja ungdomar på vägen till arbete.

Insatser som satt spår i utvecklingen

Bra insatser och projekt lever vidare, på ett eller annat sätt. Antingen genom att ett arbetssätt eller en metod tillämpas och utvecklas inom andra verksamheter eller att insatsen som sådan blir permanent genom att fasas in i ordinarie verksamhet.

– En viktig erfarenhet som gjorts genom åren är att metodutveckling tar tid, vilket måste beaktas i planeringen, säger Ritva Widgren. Likaså dröjer det innan en verksamhet blir känd.

Erfarenheterna från åren som gått visar på en tydlig framgångsfaktor som utmärker riktigt bra samverkansinsatser: de har bestått av team med olika kompetenser och från olika myndigheter. Ett sådant myndighetsövergripande samarbete, som tar sin utgångspunkt i deltagarnas förutsättningar, behov och önskemål, har visat sig vara mycket effektivt när det gäller att korta vägen till egen försörjning.

– Något som är speciellt för vårt förbund är att vi också kan agera ganska snabbt, säger Ritva. Efter att ha blivit varse ett behov kan en pilotinsats vara igång på kanske tre månader. Vi har lärt oss ett flexibelt sätt att arbeta tillsammans, och det betyder mycket i en tid av snabba samhällsförändringar.

– Vi har också hela tiden varit en lyssnande organisation, som tagit tillvara tankar och idéer, sett möjligheterna och arbetat över ett brett spektrum i våra insatser och andra som vi har deltagit i. Ofta har vi börjat i liten skala för att pröva oss fram. Har det gått bra har vi satsat långsiktigt och rejält. Och vi har hittills inte gått på pumpen!

”

Vi har lärt oss ett flexibelt sätt att arbeta tillsammans, och det betyder mycket i en tid av snabba samhällsförändringar.

TIDIGA PROJEKT SOM LÄMNAT SPÅR

Bland de tidiga insatserna finns några som utmärker sig genom att de introducerat arbets-sätt eller samarbeten som förbundet senare kunnat vidareutveckla inom andra insatser: Myrstigen, NySatsa och Prohab.

MYRSTIGEN

Myrstigen var ett av förbundets första projekt, som genomfördes på Myrorernas kläd-sortering i Tungelsta. Det riktade sig till personer med bristande kunskaper i svenska och var utformat som en insatskedja: förrehabilitering och arbetsträning i kombination med svenskundervisning. Varje deltagare hade en kontaktperson som höll ihop de olika delarna i projektet.

Myrstigen var den första insats där medarbetare bildade team kring deltagarna tillsammans med en extern samverkanspartner (Myrorna). Av myndigheterna deltog Haninge kommun (Arbetscentrum), Arbetsförmedlingen och senare Försäkringskassan. Myrstigen pågick mellan 2008 och 2010.

NYSATSA

Projektet NySatsa var ett metodutvecklingsprojekt som genomfördes i samverkan med Akademiska sjukhuset i Uppsala. Det riktade sig till personer med tidsbegränsad sjuk-ersättning med i genomsnitt sex års sjukfrånvaro från arbetslivet och ett pärlband av trauman bakom sig i livet. NySatsa blev en väckarklocka för förbundet på så sätt att man fick en ny bild av målgruppen. Den var inte ”omöjlig” – även dessa personer kunde närma sig arbetsmarknaden och må bättre.

NySatsas fokus på varje persons möjligheter och motivation var den viktigaste fram-gångsfaktorn. Det var också inom detta projekt som de första samverkansteamerna bildades med representanter från samtliga medlemsmyndigheter.

De metoder som NySatsa introducerade i förbundets verksamhet används fortfarande och utvecklas vidare utifrån denna grund. På så sätt var projektet mycket betydelsefullt. Det pågick mellan 2008 och 2010.

Resursrådets arbetsätt har visat sig vara mycket framgångsrikt. Sitter medarbetare från olika myndigheter och diskuterar tillsammans med den person som behöver stöd går det snabbare att hitta lösningar som kan fungera.

PROHAB

I detta projekt deltog vårdcentralerna aktivt i arbetet med att förebygga eller bryta långa sjukskrivningar. Prohab var framgångsrikt, men fick avbrytas på grund av att ett nytt arbets sätt infördes hos Försäkringskassan som fortsättningsvis omöjliggjorde den här typen av samarbete.

Det har generellt sett varit svårt att inkludera sjukvården i samverkansinsatser. På så vis var Prohab ett viktigt projekt för att öka kontaktvägarna. Utan Prohab hade det förmodligen dröjt innan vården kom med som samverkanspartner i Resursråden (se nedan). Projektet visade också på det stora behovet bland unga av psykiskt stöd, vilket ledde till att ungdomsinsatserna kom att ha direktkontakt med ungdomspsykiatrin. Prohab pågick åren 2008–2009.

FRAMGÅNGSKONCEPT SOM FÅTT VÄXA

Två av Samordningsförbundet Haninges insatser visade sig ganska omgående vara så framgångsrika att de fortsatt: Resursrådet och Ungdomsteamet i Haninge. Idag finns Resursråd och ungdomsinsatser även i Nynäshamn och Tyresö, och förbundet betraktar insatserna som ”basplattformar”.

– Vi har successivt minskat finansieringen av dem och medlemsmyndigheterna tagit över, men vi kommer nog alltid att bidra med vissa medel. Det behövs i bägge fallen någon som håller ihop det hela och möjliggör erfarenhetsutbyten, säger Ritva.

Ett annat framgångskoncept som växt, och kommit för att stanna, är satsningen på socialt företagande. De arbetsträningsplatser som de sociala företagen erbjuder är av stor betydelse för deltagare när det gäller att ta ett steg in på arbetsmarknaden. Innan denna satsning inleddes rådde en stor brist på arbetsträningsplatser.

RESURSRÅDEN

Resursråden är en permanent satsning, till stöd för långtidsarbetslösa, som har blivit mycket uppskattad av samtliga medlemsmyndigheter. Det första Resursrådet bildades i Haninge redan 2007. Idag finns Resursråd såväl i Haninge som i Nynäshamn och Tyresö.

Resursrådet kontaktas när en handläggare upplever att det inte går att komma vidare inom den egna myndigheten vad gäller stödsatser för en person. Rådet, där alltså samtliga myndigheter finns representerade, träffas och gör tillsammans med personen en kartläggning av vars och ens unika förutsättningar, möjligheter och behov, försöker hitta vägar i form av olika insatser och gör en planering. Det är till exempel vanligt att en arbets träningsplats i ett socialt företag kan komma ifråga. Ibland kommer man fram till att det inte finns några framkomliga vägar kvar. Det blir då ett ”avslut” en gång för alla i form av sjukersättning.

Arbetsättet har visat sig mycket framgångsrikt. Att gemensamt diskutera vad som är möjligt och inte, och kunna välja insatser utifrån vad alla myndigheter sammanlagt kan erbjuda, har visat sig vara ett optimalt sätt att stödja personer som ingen myndighet enskilt kan hjälpa.

Vad har En väg in, som Resursrådet heter i Tyresö, haft för betydelse för kommunen? Vi frågade Ewa Eriksson, avdelningschef för Centrum för arbete och integration:

”Framför allt har vi fått en mycket snabbare väg ut till rätt försörjning. Vi får så mycket kunskaper om de personer som vi samarbetar kring att vi kan hitta rätt insatser utan kringelkrokar och mer anpassade sådana. Ingen behöver bollas runt. Handläggarna har också fått väldigt mycket större kännedom om de olika myndigheternas regelsystem och kan arbeta prestigelöst tillsammans.”

◀ EWA ERIKSSON

Deltagarröster

”Det har varit jättebra att få komma hit och träffa er alla samtidigt, det här kommer att hjälpa mig vidare.”

”Tänk att alla ni är intresserade av mitt liv och min historia!”

”Det känns oerhört STORT att få hjälp och stöd – något jag aldrig tidigare fått av någon instans eller myndighet trots långvarig depression och många sjuk-skrivningar. Det känns ännu överkligt att jag faktiskt fick det av er.”

Så här ska det vara - bara "en väg in" till myndigheterna för den som behöver stöd från flera olika! Resursrådsteamet i Tyresö hälsar välkommen.

Ungdomsinsatserna har ett nära samarbete med arbetsgivare, vilket ökar möjligheterna för deltagarna att få såväl praktik som jobb.

UNGDOMSINSATSERNA

Ungdomsteamet i Haninge var en av förbundets första insatser, ett slags pilotprojekt i liten skala för att fånga upp unga som varken arbetade eller studerade. Ungdomsteamets verksamhet ökade snabbt sedan det kommit att ingå i Grenverket Södertörn (2010–2013), som medfinansierades av Europeiska socialfonden, ESF.

Tack vare ytterligare ett ESF-stött ”systerprojekt”, Grenverket Nynäshamn och Tyresö (2011–2014), kunde motsvarande ungdomsprojekt komma igång även i dessa kommuner: Ung i Nynäs och Ung i Tyresö. Alltsedan dess har fokus legat på unga vuxna som behöver ett utökat stöd från flera myndigheter.

Teamen coachar ungdomarna utifrån vars och ens förutsättningar, inspirerar och motiverar. De har en nära samverkan med arbetsgivare och utbildningsanordnare för att öka möjligheterna till jobb och studier. Den långsiktiga målsättningen är att det inte ska finnas en enda person mellan 16 och 24 år i kommunerna som teamen inte vet vad den gör och kan erbjuda stöd där det behövs. Här har arbetet fått extra draghjälp av lagstiftningen,

LISA LÖNEGÅRD ►

genom det så kallade kommunala aktivitetsansvaret, som trädde i kraft 2015 och innebär att kommunerna måste följa upp unga under 20 år och erbjuda insatser.

Inom ungdomsinsatserna har ett strukturerat arbetssätt växt fram kring ungdomar för att ge det stöd som behövs för de ska gå vidare i sina studier eller börja arbeta. Teamen, som består av medarbetare från olika myndigheter, sitter tillsammans i gemensamma lokaler dit också ungdomarna kommer, vilket visat sig vara en framgångsfaktor.

Lisa Lönegård, verksamhetsledare för Ung i Tyresö, beskriver hur medarbetarna tänker kring sitt arbete:

”Bland det viktigaste är att förmedla en tro på varje ung människas resurser och förmåga. Det finns alltid en väg framåt och nya möjligheter. Man får testa sig fram. Och det får ta tid.”

Deltagarröster

”Det är bra att ni tänker individuellt. Alla människor är inte likadana.”

”Jag har fått en person som jag kunnat vända mig till och känna förtroende för.”

”För mig var det viktigt att börja få rutiner igen. Nu läser jag in alla ämnen på Komvux.”

”Jag har utvecklats som människa. Dessutom har jag fått förlängd praktik med stora chanser att den leder till jobb.”

”Tack så EXTREMT mycket för allt.”

SOCIAL FÖRETAGSAMHET

År 2011 fattade förbundets styrelse ett principbeslut om att satsa på social företagsamhet. Förbundet var ett av de första i landet som gjorde det och har sedan dess jobbat målmedvetet med utveckling av arbetsträningsplatser i sociala företag som ett rehabiliteringsverktyg och för att underlätta ett inträde på arbetsmarknaden. Förbundet har också gett företagen stöd till bland annat kompetensutveckling och nätverksbyggande, i syfte att

öka deras professionalitet. Genom arbetsträning i sociala företag har arbetsmarknaden vidgats och inneburit att många som aldrig skulle ha kunnat komma in på den reguljära arbetsmarknaden fått ett arbete. Åtskilliga av dessa har sedan antingen blivit fast anställda på ett socialt företag, av vilka flera expanderar personalmässigt och även utvecklar nya verksamhetsgrenar. Andra har efter en tid i ett socialt företag fått ett vanligt jobb.

I Haninge, Nynäshamn och Tyresö ses sociala företag idag som lika viktiga samarbetspartners som medlemsmyndigheterna.

Förbundet har under 2017 upphandlat arbetsträningsplatser enligt lagen om valfrihets-system, LOV, som ger sociala företag möjlighet att erbjuda sina tjänster på ett marknads-mässigt sätt. Därmed har förbundet tagit ytterligare ett steg i det långsiktiga arbetet med att främja socialt företagande.

Enligt Maria Österberg Franzon, verksamhetsledare för Kreativa krafter (tidigare Textilmakarna) hade företaget inte funnits utan det stöd man fått från förbundet.

”Rent ut sagt hade vi inte funnits till utan samordningsförbundet, medarbetarna stöt-tade oss något helt otroligt när vi startade. Och genom att vi fått vara med i olika ESF- och Arvsfondsinsatser har vi fått del av fortbildning och nätverkande. Men viktigast av allt, de har alltid funnits tillgängliga för att vägleda och svara på frågor. Vet de inte svaret på en fråga tar de reda på det. De är så otroligt positiva, man är alltid välkommen och ingenting är omöjligt.”

◀ MARIA
ÖSTERBERG
FRANZON

Deltagarröster

”Nu känner jag att jag kommit en bit på vägen tillbaka till arbetslivet.”

”Jag har fått livet tillbaka. Nu ska jag börja en halvtidsanställning på ett socialt företag tack vare bra uppställning från er.”

”Nu mår jag bra efter många år utanför alla systemen.”

”Jag har fått träffa människor som ger hopp. Det har varit för lite av det i mitt liv.”

PROJEKT SOM TÄNJR GRÄNSERNA

Till de projekt där mer okonventionella metoder och samverkanspartners ingått hör Ormprojektet med Kulturföreningen Ormen, pilotutbildningarna med kommunernas utbildningsförvaltningar och entreprenörsprogrammet Ester, med Stiftelsen Ester.

ORMPROJEKTET

Ormprojektet, som startade 2014, är ett samarbete med Kulturföreningen Ormen och ungdomsinsatserna, där dramapedagogiska kurser används som ett verktyg riktat till unga med funktionshinder som har rätt till aktivitetsersättning från Försäkringskassan.

Den metod som används är unik, och bygger på att kulturpedagogik kombineras med socialpedagogik, med utgångspunkt från varje deltagares intressen och i syfte att nå personlig utveckling.

Metoden kan tyckas okonventionell, men den visade sig vara framgångsrik och har nu med stöd av ESF kunnat bli en del av Haninge kommuns ordinarie verksamhet. Tack vare medel från Arvsfonden kunde metoden utvecklas och en handbok tas fram, där Ormprojektets metoder dokumenterats.

Ted Srigley, som utvecklat metoden, är pedagog och projektkoordinator:
”Kultur är läkande, stärkande och lustfyllt. Man märker att ungdomarna blir gladare, de pratar och skrattar mer, slappnar av och man får ögonkontakt. De tycker det är roligt och kan så småningom börja ta sig an de utmaningar de har. Att vi utgår från ungdomarnas intressen och låter dem pröva sig fram är viktigt, liksom att de jobbar i grupp och får en social gemenskap.”

PILOTUTBILDNINGAR

Förbundet gav under åren 2014–2016 stöd till tre pilotutbildningar i samarbete med gymnasieskolorna i Haninge, Nynäshamn och Tyresö. Gemensamt för utbildningskoncepten var att en förberedande/motiverande och självstärkande del kombinerades med en yrkesförberedande: hos Kulturhantverket i Haninge inom byggnadsvård medan Gymnasiealternativet i Nynäshamn och Second Chance School i Tyresö haft en bredare

inriktning. Utbildningarna, som successivt utökades, har varit öppna för ungdomar från såväl Haninge som Nynäshamn och Tyresö. Deltagarna har fångats upp i ungdomsinsatserna och genom det kommunala aktivitetsansvaret.

Att på ett flexibelt sätt utgå ifrån ungdomars eget intresse av att pröva på ett visst yrke tillsammans med engagerade lärare har visat sig vara ett bra sätt att ”få igång” unga som saknar studiemotivation. Samtidigt har insatserna inspirerat myndigheterna till nytänkande och samverkan.

TVå av pilotutbildningarna har implementerats. Kulturhantverket i Haninge och Second Chance School i Tyresö ingår nu i kommunernas ordinarie verksamhet.

ESTER

Under 2016 påbörjades ett långsiktigt samarbete med Stiftelsen Ester kring ett entreprenörsprogram i syfte att utveckla småföretagande för nyanlända och långtidsarbetslösa utlandsfödda kvinnor – en grupp med mycket låg sysselsättningsgrad. Förbundet beviljade medel till en förstudie, och länsstyrelsen bidrog sedan med medel till programmet, som genomförs i samtliga medlemskommuner.

Entreprenörsprogrammet är nya för förbundet och väntas tillföra värdefulla perspektiv som kan bidra till utvecklingen av nya insatser för denna målgrupp. Ester utvecklas i samverkan mellan den offentliga sektorn, civilsamhällets organisationer och det lokala näringslivet. Exempelvis är två fastighetsbolag, D. Carnegie & Co och Stena, medfinansiärer och deltar i samarbetet. Nätverkande med näringslivet är en viktig del av projektet, ett arbetssätt som också är mer eller mindre nytt för förbundet.

Genom samarbetet med Ester får förbundet erfarenhet av ytterligare ett verktyg i arbetet med att främja egen försörjning – egenföretagande – och nya sätt att rekrytera deltagare. Förbundet kan här ge stöd till bland annat metodutveckling, på samma sätt som när det gäller social företagsamhet.

Pilotutbildningarna visade hur studiemotivationen ökade hos unga om de fick pröva på ett yrke som de var intresserade av och blev coachade av engagerade lärare.

ÖVRIGA INSATSER OCH PROJEKT

Sedan bildandet 2007 har följande insatser och projekt genomförts, utöver de som presenterats tidigare.

Ordinarie insatser:

JOBBAGENTER: Insatsen syftade till att bygga upp varaktiga relationer med arbetsgivare som är beredda att anställa personer som står långt ifrån arbete. Haninge kommun implementerade funktionen jobbagent och har idag två sådana inom Arbetscentrum, varav en är placerad i Ungdomsteamet. Insatsen pågick 2012–2014.

TOLVAN ÖPPENVÅRD: Tolvan riktade sig till personer över 18 år i Haninge med beroende- och/eller missbruksproblem. Insatsen avslutades 2009 och implementerades sedan inom Haninge kommuns öppenvårdsmottagning.

HÅLLBAR REHABILITERING: Ett nytt sätt att arbeta med rehabilitering prövades, där ett särskilt team samverkade kring att få en grupp sjukskrivna i Haninge kommun i arbete igen. Projektet avslutades 2007.

Särskilda projekt:

SIGNE: Projektet syftade till att minska kvinnors sjukskrivning genom en sammanhållen rehabiliteringsprocess, från sjukskrivning till arbete. Signe ingick i ett regeringsuppdrag till Försäkringskassan och avslutades 2012.

BRIA – Bättre rustad inför arbetslivsintroduktionen: Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, kommunerna samt hälso- och sjukvården samverkade kring personer vars dagar med sjukpenning eller tidsbegränsad sjukersättning skulle ta slut inom 6 månader. Avslutat 2012.

JÄMT SJUKSKRIVEN: Projektet var en del av en nationell satsning i syfte att undersöka och förbättra rutinerna för en jämställd sjukskrivningsprocess. Handens vårdcentral var en av fyra vårdcentraler i landet som deltog. Avslutades 2010.

ESF-stödda projekt

RESURSMODELLEN SÖDERTÖRN: Utveckling av Resursråden samt arbetsträningsplatser på sociala företag. Avslutat 2014.

KOM AN: Förbundet var med och skrev ansökan samt ansvarade för förstudien. Efter projektets avslut 2013 har förbundet möjliggjort implementering av KomAns fyra metoder. Socialt företagande och Supported Employment-metoden används nu i förbundets insatser. Mobiliseringskurserna fortsätter inom Tyresö kommuns Arbetscentrum. Metoden Anpassade yrkesutbildningar lade grunden till pilotutbildningarna.

Arvsfondsprojekt

SE-VÄGEN TILL ARBETE: Projektet finansierade utbildning av handledare i ett tiotal sociala företag samt Supported Employment-stöd till deltagare som arbetstränade i företagen med målet att få jobb. Ett gemensamt arbetssätt och tydliga rutiner har gjort att de sociala företagen nu är mer kvalificerade som anordnare av arbetsträning. Projektet avslutades 2016.

En viktig aktör

– även i framtiden

Idag är samverkan mellan myndigheter självklar och att förbundet finns är också en självklarhet. Bakom detta ligger ett aktivt och kontinuerligt arbete med att bygga upp ett allt större kontaktnät och visa på förbundets betydelse som möjliggörare och arena för samarbeten, kontakter, kunskapsutveckling och erfarenhetsutbyten. Här spelar de utbildningar som förbundet kontinuerligt erbjuder en viktig roll, liksom frukostmötena och nyhetsbrevet. År 2016 deltog cirka 750 personer i utbildningarna, frukostmötena hade 500 deltagare och nyhetsbrevet har i skrivande stund över 1 100 prenumeranter.

UTVÄRDERA – DRA LÄRDOM OCH TA NYA STEG

– När det gäller våra metoder strävar vi hela tiden efter att utvärdera, dra lärdom av vad som gått bra och mindre bra och utveckla arbetssätt och insatser utifrån det. Men samtidigt också ha en hög flexibilitet, säger Ritva Widgren.

Flexibiliteten gäller både beredskapen att haka på när nya möjligheter uppstår att söka pengar, för att kunna göra ännu mer, och att inkludera målgrupper som förbundet tidigare inte arbetat med. Under de tio år som gått har bland annat personer som stått allra längst från arbetsmarknaden kommit ifråga för olika insatser, en målgrupp som förbundet inte jobbade med i början.

– Idag ställer vi oss frågan vad vi kan göra när det gäller målgruppen nyanlända. Ska vi arbeta på samma sätt med dem som vi gjort med ungdomar, eller måste vi tänka annorlunda? Vad kan vi behålla i våra arbetsmetoder, vad måste vi anpassa och hur?

”

Idag ställer vi oss frågan vad vi kan göra när det gäller målgruppen nyanlända.

– När det gäller Europeiska socialfonden, ESF, tror jag att vår roll kommer att förändras mot att mer sällan bedriva egna projekt. Istället kommer medlemskommunerna att få stöd från förbundet för att ansöka om och driva projekt tillsammans med olika samverkanspartners. Redan nu har vi hjälpt Haninge kommun att söka medel från ESF för att bygga ut samverkansplattformar för nyanlända – ett nytt steg i förbundets utveckling som vi kommer att se mer av i framtiden.

STÅR FÖR STABILITET

De senaste åren har både Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan genomgått stora organisationsförändringar, som i hög grad påverkat både brukare av tjänsterna och medarbetare. Vad har det betytt för samordningsförbundets del?

– Man kan säga att vi har blivit ännu starkare genom de många förändringarna i de statliga myndigheterna och som man kan förvänta sig fortsätter, säger Ritva. Förbundet står för stabilitet i en tid av omorganisationer och minskad närvaro på lokal nivå. Det satsas mycket på e-tjänster, men det fungerar inte alltid. Man måste vara närvarande, finnas på plats.

– För oss har det lokala perspektivet alltid varit viktigt, och vi ser hur mycket framför allt ungdomsinsatserna betyder för kontakterna med myndigheter som inte längre har kontor där man bor.

Samordningsförbundets tidigare ordförande, Marie Litholm, har beskrivit förbundets roll här som en ”stötdämpare” eller ”krockkudde” för människor som riskerar att drabbas när myndigheternas direktiv ändras:

“Förbundet kan bidra till att förebygga de värsta smällarna, och har den fördelen att det både är en neutral samverkansarena och en stark motor för effektiv samverkan.”

EN DEL AV VARDAGEN – MEN HUR?

Implementeringens konst är svår när det gäller metoder och arbetsätt som förutsätter att flera myndigheter deltar. Hur ska finansieringen ske – är alla lika angelägna om att behålla en samverkansinsats, vilken myndighet har mest att vinna? Hur ska kostnaderna fördelas?

Vem ska hålla ihop styrgruppen och den fortsatta metodutvecklingen, var ska man träffa deltagarna? Stora och små frågor måste lösas till allas belåtenhet.

– Det har blivit lättare med tiden och framförallt då vi arbetar med stegvis implementering, där förbundet successivt drar sig tillbaka från finansieringen samtidigt som vi fortsätter att hålla ihop insatserna och ger processtöd, säger Ritva.

Hon vill gärna framhålla hur villiga kommunerna är när det gäller att försöka inkludera samarbeten över myndighetsgränserna i sina verksamheter.

Här har förbundet hittills haft mest samarbete med socialförvaltningarna. En av förbundets tidigaste insatser, Tolvan, som riktade sig till haningebor med missbruksproblematik, implementerades helt och hållet i kommunens ordinarie verksamhet. Pilotutbildningarna Second Chance School i Tyresö och Kulturhantverket i Haninge har implementerats inom ramen för respektive utbildningsförvaltning.

I framtiden vill förbundet se mer samarbete med just utbildningsförvaltningarna, för att skolorna ska kunna komma med i olika insatser på ett bättre sätt. Det kommunala aktivitetsansvaret har underlättat här, men förbundet vill också samarbeta mer kring alternativa utbildningsformer när det gäller unga som inte klarar av gymnasieskolan.

Under åren har förbundet allmänt sett gett medlemsmyndigheterna stöd när det gäller metodutveckling och processtöd, och så kommer det att fortsätta.

PÅ VÄG MOT MER SAMARBETE I LÄNET OCH STARKARE FÖRBUND

I Stockholms län var förbunden på Södertörn pionjärer, men inom snar framtid finns det inga vita fläckar kvar längre på länets Finsam-karta. Det öppnar nya möjligheter till en bred regional samverkan och erfarenhetsutbyten. Det finns också pengar att spara genom samordning av vissa verksamheter och uppdrag mellan förbunden, liksom viss gemensam personal. Ekonomi, uppföljning, utvärdering, analys, omvärldsbevakning och kommunikation är sådant som man kan samverka kring.

Gemensamma metoder och arbetssätt är en annan regional framtidsvision, även om det lokala perspektivet alltid måste stå i förgrunden. Att förbunden blir starkare, mer likvärdiga och professionella innebär också en kvalitetsutveckling som gynnar såväl deltagarna som förbundens finansierare.

SAMORDNINGSFÖRBUNDEN HAR KOMMIT FÖR ATT STANNA

Samordningsförbund kommer att behövas – länge. Det är den bedömning alla myndigheter som är medlemmar i samordningsförbund gör. Generellt sett förväntar sig förbunden i landet därför också en stabilare finansieringsmodell när det gäller medelstilldelningen från regering och riksdag.

– Det finns ett stort behov av samverkan inom många områden även om tio år, och jag tror att samordningsförbunden kan bli en ännu viktigare samverkansresurs inom det svenska välfärdssystemet, säger Ritva. Förbunden behövs för att hålla ihop de olika delarna i insatserna, liksom att initiera nya, söka medel till dem och att stödja och koordinera insatserna.

– År 2027 är vårt nätverk av samverkande partners också betydligt större. Vi kommer även att arbeta med nya former av samverkan och handla upp mer tjänster av fler ideella organisationer och företag. Men jag tror inte att förbundet kommer att utökas till fler kommuner. För det lokala perspektivet är trots allt det viktigaste!

Johan Svensk (MP, Haninge kommun), valdes till ordförande för Samordningsförbundet Östra Södertörn jubileumsåret 2017 och vi frågade honom om hans framtidsvision 2027:

”Det man kan se är att samordningsförbundet kommer att vara en ännu mer självklar metodutvecklingsexpert. När man ska hitta en lösning på något som ramlar mellan stolarna kan förbundet ha ett helikopterperspektiv och vara kittet i den lösningen. Om man till exempel ser på utvecklingen av Resursråden så är det ingen som ifrågasätter dem idag – men de fanns inte innan förbundet så att säga uppfann dem. På lokal nivå är vi kända som dem som får fram nya metoder, som kan implementeras, och även i nätverket kring de sociala företagen behövs ett myndighetsnav. Där är förbundet mest lämpat och kan ge bäst stöd. Samtidigt har samordningsförbundens betydelse ökat i statens ögon, man har sett hur viktig samverkan är inom rehabiliteringsområdet för att få fler i arbete.”

JOHAN SVENSK ►

Resultatet i korthet

Insatser	Antal deltagare	Börjat arbeta eller studera
Ungdomsinsatser	5 300	65 procent
Resursråden	1 800	25 procent
Övriga insatser	1 500	30 procent (genomsnitt)
Totalt	8 600	45 procent (genomsnitt)

Den genomsnittliga deltagaren i ungdomsinsatserna:

En 20-årig man, född i Sverige. Han har inte fullföljt sina studier och har en outredd neuropsykiatrisk funktionsnedsättning.

Den genomsnittliga deltagaren i Resursrådsinsatserna:

En 40-årig kvinna, född i Sverige. Hon har haft offentlig försörjning i sex år, har som mest en grundskoleutbildning och har en diagnos.

FÖRBUNDETS ORDFÖRANDE 2007 – 2017

Marie Litholm, Haninge kommun 2007–2012

Liselott Vahermägi, Nynäshamns kommun 2013–2014

Andreas Jonsson, Tyresö kommun 2015–2016

Johan Svensk, Haninge kommun 2017–2018